

Verslag bijeenkomst Ouderen Veilig Mobiel in Gelderland

Donderdag 28 oktober 2010, Westervoort

Door: Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Gelderland (ROVG) en
Samenwerkende Bonden van Ouderen in Gelderland (SBOG)

Onder begeleiding van DHV adviesbureau.

Aanleiding

Het is voor senioren belangrijk zich veilig te verplaatsen en zo volwaardig mogelijk deel te kunnen nemen aan de samenleving. Mobiliteit biedt onafhankelijkheid, waarmee onder meer eenzaamheid voorkomen kan worden. In Gelderland is het aantal ongelukken onder senioren nog steeds hoog. De mogelijkheden om mobiel te blijven en deel te nemen aan het verkeer nemen toe. (bv. middels scootmobiel, elektrische fietsen)

In het kader van beleidsontwikkeling voor het ROVG en voor de SBOG zijn lokale afdelingsbesturen en samenwerkingsverbanden van ouderenbonden ANBO, KBO en PCOB uit Gelderland uitgenodigd om deel te nemen aan een visiecafé. Hierin is gesproken over de behoeften en mogelijkheden van ouderen ten aanzien van een veilige mobiliteit.

Tijdens het visiecafé stonden drie vragen centraal:

- *Vraag 1: Hoe beleven ouderen mobiel zijn en blijven in de praktijk?*
- *Vraag 2: Wat heb je nodig om veilig mobiel te zijn en te blijven?*
- *Vraag 3: Wat kun je er zelf aan doe om veilig mobiel te zijn en te blijven?*

Er waren 48 ouderen aanwezig die actief mee discussieerden. De eerste vraag is plenair besproken, de tweede en derde vraag zijn in een aparte ronde bediscussieerd in groepjes van vijf of zes mensen. De belangrijkste inzichten zijn vertaald in een zogenaamde Wordle (zie figuren 1 t/m 3; hoe belangrijker, hoe groter gedrukt), welke de belangrijkste onderwerpen toont die werden besproken. Op de volgende pagina's volgt een nadere toelichting op de uitkomsten.

Vraag 1 Hoe beleven ouderen mobiel zijn en blijven in de praktijk?

Ouderen zijn, vanwege financiën en gezondheid, o.a. voor hun mobiliteit vaak afhankelijk van familie en kennissen. Omdat ouderen het vervelend vinden om mensen om een gunst te vragen en het Openbaar Vervoer (OV) vaak wordt beschouwd als te duur of te ingewikkeld, wordt de mobiliteit van ouderen verder beperkt. Tevens ervaren zij een aantal praktische belemmeringen. Deze gelden zowel voor het OV, voor het gebruik van de auto en voor voetgangers.

De bij het OV genoemde punten zijn vooral de beperkte toegankelijkheid van bushaltes en perrons, het verdwijnen van de openbare toiletten in de trein, en de onvoldoende openbare verlichting waardoor ouderen zich onveilig voelen. Ook het verdwijnen van de treintaxi als aanvullend OV wordt betreurd.

Als gebruiker van de *auto* ervaren ouderen eerder hun eigen beperkingen, zoals afnemend zicht en afnemende handelingssnelheid. Ook wordt de grote diversiteit van de aanduiding van snelheden genoemd; de veelheid van borden en grotere verschillen tussen wegbeheerders.

Voor *voetgangers en langzaam verkeer* worden als belemmeringen ervaren de slecht onderhouden voetpaden, de obstakels die gehandicaptenuervoertuigen tegenkomen en de korte tijd dat verkeerslichten op groen staan, in combinatie met te weinig opstelruimte die er soms halverwege de bredere oversteekplaatsen is.

Figuur 1: Wordle naar aanleiding van vraag 1 'Hoe beleven ouderen mobiel zijn en blijven in de praktijk?'

Figuur 1 geeft een overzicht van de meeste genoemde woorden als antwoord op de vraag: *Hoe beleven ouderen mobiel zijn en blijven in de praktijk? Wat hierbij opvalt, is dat handhaving sterk naar voren komt; ouderen hebben de indruk dat mensen die zich niet aan de verkeersregels houden (bijv. fietsers die aan de verkeerde kant van de weg fietsen) onvoldoende gecorrigeerd worden. Dit heeft ook een sterke relatie met de termen respect en verantwoordelijkheid. Het is een vorm van respect om je aan de regels te houden en dit zou vanuit het eigen verantwoordelijkheidsgevoel moeten komen. Verder zijn er veel borden en voorzieningen aanwezig. Het is beter om te kijken of deze goed werken en om de noodzaak ervan beter af te stemmen met belangengroepen. Er wordt opgemerkt dat het zinvol is om na te denken over een betere voorlichting over nieuwe verkeersregels, bijvoorbeeld bij het gemeentehuis of in de bibliotheek.*

Uit het plenaire gesprek over de eerste vraag worden drie thema's gedestilleerd: *Automobilist, langzaam verkeer en Openbaar Vervoer*. De tweede vraag: "Wat heb je nodig om mobiel te zijn en te blijven?" en derde vraag: "Wat kun je er zelf aan doe om veilig mobiel te zijn en te blijven?" worden per thema in de volgende rondes besproken in groepjes van vijf of zes mensen. De uitkomsten van deze gesprekken zijn hieronder per thema toegelicht.

Thema 1 Automobilist

De oudere als automobilist dient zich vooral bewust te zijn van de eigen beperkingen en hier verantwoordelijk mee om te gaan. Zelfkennis van deze beperkingen, zoals afnemend zicht en handelingssnelheid, is een belangrijke voorwaarde om veilig mobiel te zijn en te blijven. Daarnaast hebben mensen te veel het idee dat zij een bovengemiddeld goede rijder zijn, waardoor ze hun eigen kunnen overschatten. Hiervoor is het van belang om goed naar de feedback van de omgeving te luisteren. Voor ouderen is het extra belangrijk om goed op te letten in het verkeer, vanwege hun afnemende reactiesnelheid. Daar tegenover staat een grotere ervaring met betrekking tot verkeersdeelname, wat kan bijdragen aan een hoger zelfvertrouwen.

Figuur 2.1: Wordle naar aanleiding van vraag 2 'Wat heb je nodig om veilig mobiel te zijn en te blijven?' (automobilist)

Figuur 3.1: Wordle naar aanleiding van vraag 3 'Wat kun je er zelf aan doen om veilig mobiel te zijn en te blijven?' (automobilist)

Thema 2 Langzaam verkeer

Ook voor langzaam verkeer (lopen, fietsen en verplaatsen met behulp van gehandicaptenvoertuigen) geldt dat **zelfkennis** over wat je nog wel en niet meer als oudere kan ondernemen, de belangrijkste voorwaarde is om veilig mobiel te zijn en te blijven. Voorlichting kan nuttig zijn om deze zelfkennis te vergroten en mensen een spiegel voor te houden over wat ze fysiek nog kunnen. Daarnaast geldt dat de overstap naar een langzamer voertuig, van bijvoorbeeld de auto naar de fiets, niet betekent dat men minder goed dient op te letten. Om actief en mobiel te blijven is het vooral belangrijk om regelmatig deel te blijven nemen aan het verkeer en zich nieuwe verkeersregels zo snel mogelijk eigen maken anders nemen de vaardigheden snel af.

Figuur 2.2: Wordle naar aanleiding van vraag 2 'Wat heb je nodig om veilig mobiel te zijn en te blijven?' (langzaam verkeer)

Figuur 3.2: Wordle naar aanleiding van vraag 3 'Wat kun je er zelf aan doen om veilig mobiel te zijn en te blijven?' (langzaam verkeer)

Thema 3 Openbaar Vervoer (OV)

Voor het OV geldt vooral de toegankelijkheid van bus, trein, e.d. als belangrijkste voorwaarde om veilig mobiel te zijn en te blijven. Hierbij kan gedacht worden aan de toegankelijkheid van bushaltes en stations, openbare toiletten in de trein en de treintaxi als aanvullende OV dienst. Zelf kunnen ouderen zich het beste goed voorbereiden op een reis met het openbaar vervoer. Informatie is voldoende beschikbaar om de reis te plannen en met een assertieve instelling kan men gerust medewerkers van NS of busvervoerbedrijven benaderen om hen te helpen. Daarnaast zouden de NS en concessiehouders samen met de overheid meer moeten overleggen met de ouderenbonden.

Figuur 2.3: Wordle naar aanleiding van vraag 2 'Wat heb je nodig om veilig mobiel te zijn en te blijven?' (OV)

Figuur 3.3: Wordle naar aanleiding van vraag 3 'Wat kun je er zelf aan doen om veilig mobiel te zijn en te blijven?' (OV)

Samenvatting

Voor ouderen is handhaving een woord dat sterk naar voren komt op het gebied van de beleving van mobiel zijn. Dit heeft ook een sterke relatie met de termen als respect en verantwoordelijkheid. De oudere als automobilist dient zich vooral bewust te zijn van de eigen beperkingen en hier verantwoordelijk mee om te gaan. Ook voor langzaam verkeer geldt dat zelfkennis over wat men nog wel of niet kan ondernemen de belangrijkste voorwaarde is om veilig mobiel te zijn en te blijven. Voor het openbaar vervoer geldt de toegankelijkheid als belangrijkste voorwaarde.

De projectgroep Verkeersveiligheid van de SBOG gaat in overleg met het ROVG genoemde aanbevelingen en thema's verder uitwerken in het Jaarplan van 2011.

Alle aanwezigen en afdelingsbesturen/ samenwerkingsverbanden van ouderenbonden houden we op de hoogte.

Namens de projectgroep Verkeersveiligheid,
Met vriendelijke groeten,

Henk Kuiper, voorzitter projectgroep.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar:

www.sbog.nl

www.rovg.nl

www.blijfveiligmobiel.nl

www.veiligverkeernederland.nl